

екстреної медичної допомоги, а також 20 закладів спеціалізованої медичної допомоги: 8 надкластерних, 6 кластерних і 6 загальних.

#### Список використаних джерел:

1. Грицевич В.С., Подвірна Х.Є. Характеристика головних ознак геопросторової організації сфери охорони здоров'я Львівщини. Часопис соціально-економічної географії. 2008. № 5 (2). С. 161–165.
2. Корнус О.Г., Корнус А.О., Шишук В.Д. Територіальна доступність медичних послуг у Сумській області. Часопис соціально-економічної географії. 2016. № 21 (2). С. 126–130. DOI: 10.26565/2076-1333-2016-21-18.
3. Мартусенко І.В. Медико-географічне районування території Вінницької області. Регіональна економіка. 2012. № 3 (65). С. 49–56.
4. Мартусенко І.В. Функціонально-компонентна структура регіонального медичного комплексу. Економічна та соціальна географія. 2008. № 58. С. 180–188.
5. Немець К.А., Погребський Т.Г. Методологічні аспекти соціально-географічного дослідження сфери охорони здоров'я. Часопис соціально-економічної географії. 2012. № 13 (2). С. 102–105.
6. Немець Л.М., Баркова Г.А., Немець К.А. Медичні системи як об'єкт дослідження суспільної географії. Часопис соціально-економічної географії. 2008. № 5 (2). С. 81–86.
7. Немець Л.М., Немець К.А. Синергетичний підхід у дослідженні медичних систем різного ієрархічного рівня. Часопис соціально-економічної географії. 2008. № 5 (2). С. 53–61.
8. Погребський Т.Г. Суспільно-географічні особливості системи охорони здоров'я Волинської області. Вісник Харківського національного університету. Сер. Геологія – географія – екологія. 2013. № 39 (1084). С. 167–171.
9. Подвірна Х.Є. Проблеми та напрямки вдосконалення територіальної організації сфери охорони здоров'я обласного регіону (на прикладі Львівської області). Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Географія. 2009. № 1 (25). С. 73–79.
10. Пушкар О.І. Сучасна територіальна організація закладів охорони здоров'я Тернопільської області та питання її вдосконалення. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Географія. 2012. № 3 (33).
11. Територіальні особливості розвитку системи охорони здоров'я Сумської області / О.Г. Корнус та ін. Часопис соціально-економічної географії. 2016. № 20 (1). С. 127–131. DOI: 10.26565/2076-1333-2016-20-22.

### СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДЕМОГЕОГРАФІЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА ТЕРИТОРІЇ ВИЖНИЦЬКОГО РАЙОНУ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

**Владислав КОНДУРЯН**

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича  
Чернівці, Україна

**Abstract.** *Territorial differences in the distribution of the population, its composition and the formation of demographic processes in the territory of Vyzhnytskyi district of Chernivtsi region in terms of territorial communities are considered.*

**Key words:** *population, population resettlement, natural population movement, population migration.*

Вижницький район Чернівецької області при найменшій людності (тут мешкує лише 10 % від усього населення області) є досить цікавим для вивчення. Адже тривалий час його поселення вирізнялися демографічними показниками із позитивними тенденціями у природному русі. Наразі у Вижницькому районі систему розселення районного рівня формують дев'ять громад: дві міські (Вижницька та Вашківська), дві селищні (Берегометська та Путильська), та п'ять сільських. Найбільшою за площею та чисельністю населення є Берегометська громада. Загальною площею 1,87 тис. км<sup>2</sup>. Замешкує його трохи більше 90 осіб, з яких 78% це мешканців сільських поселень (70 тисяч), та близько 20 тисяч проживає у міських населених пунктах. При загальній густоті населення в районі 48,3 особи/км<sup>2</sup>. Щодо територіальних відмін у розміщенні населення то воно є досить нерівномірним. Так найбільш густозаселеними є Брусницька, Банилівська та Вижницька громади, а найменш густонаселеними – Селятинська та Усть-Путильська.

Варто зауважити, що чисельність населення досліджуваної території зазнає скорочення. Так, від останнього перепису населення, в поселеннях Вижницького району зменшення чисельності мешканців склало 7,3%. Для порівняння, аналогічний показник по Чернівецькій області склав 1,6%. Такі тенденції тривалий забезпечувалися міграційним відтоком населення, а в останні 4 роки – ще й посилювалися природним скороченням. Оскільки найбільш міграційно активним є населення у працездатному віці, то найперше відчутними стають деформації к статевовіковій структурі населення. Аналіз статевовікового складу населення Вижницького району вказує переважання частки осіб жіночої статі (52,5 %), проти 47,5 % чоловіків. Для порівняння, аналогічний показник по Чернівецькій області буде 54% жінок проти 46% чоловіків. Схожу закономірність можна спостерігати по всій території України. Але якщо провести більш глибокий аналіз по вікових категоріях можна виявити певні особливості та диспропорції, що характерні для кожної з вікових груп. Такі диспропорції можуть бути спричинені різними, як природними особливостями (тривалість життя чи народжуваність), так і механічними. Міграційні процеси зараз мають значний вплив на особливості перерозподілу населення.

В розподілі по вікових категоріях співвідношення між частками осіб чоловічої та жіночої статей також різняться. Так у когорті 0-5 років буде переважати чоловіче населення (52,8%). Іа із врахуванням вищих показників народжуваності по району ніж по області, то спостерігається й переважання уданому показнику (51,4% по Чернівецькій області). У віці від 6 до 18 років, також спостерігаємо незначне переважання (51,2% по району проти 51,3% по області). З 18 років уже фіксуємо поступове переважання частки жіночого населення. Для когорти старше 60 років частка представниць жіночої статі складає 61%, при загальнообласному значенні 62,9%.

Як уже згадувалося, поселення Вижницького району тривалий час вирізнялися на теренах області позитивними тенденціями у природному прирості населення. Так до 2016 року, для поселень восьми із дев'яти сучасних громад, що входять до складу Вижницького району був характерний додатний природний приріст населення. Лише Брусницька мала від'ємне значення даного показника. Якісно виділялися Селятинська, Путильська та Вижницька громади. Однак на початок 2022 року на теренах району залишилося лише дві громади із природним приростом населення (Селятинська та Конятинська), а для району загалом фіксується природне скорочення в межах 6,3 проміле. Хоча за значеннями народжуваності поселення району все ще лідирують по області, про значеннях близько 11 проміле, при загальнообласному значенні 8,8 проміле.

На фоні природного приросту населення, чисельність мешканців області формувалася під впливом міграційного скорочення. У 2015-2022 роках міграційна ситуація на території теперішнього Вижницького району продовжувала вирізнятися міграційним скороченням (на кінець досліджуваного періоду становила 1,3 проміле). Така тенденція сформувалась ще до реформи АТУ. Наприклад, впродовж 2002-2014 років за рахунок міграційного скорочення людність у колишньому Вижницькому районі скоротилася на понад 4000 осіб. Наразі при скороченні показника офіційного міграційного скорочення, не спостерігається й передумов до покращення міграційного сальдо. Міграційні процеси в поселеннях Вижницького району розвиватимуться відповідно загальнообласних тенденцій, а досліджувані громади й надалі будуть міграційними донорами для Чернівецького району. Який, до речі, вирізняється міграційним приростом населення. Водночас розвиток туристичної інфраструктури та підприємництва будуть позитивно впливати на покращення міграційних характеристик та загальної привабливості району. В загальному, серед усіх територіальних громад Вижницького району варто виділити Путильську де буде найбільший від'ємний показник міграційного сальдо - 67 осіб. Всі інші громади району також характеризуються відтоком населення. Окрім Вижницької громади, де спостерігається найвищий міграційний приріст (57 осіб або ж 5,1 проміле), а також Берегометської громади де додатний міграційний приріст становить 26 осіб (2,4 ‰).

Загалом для поселень Вижницького району на початок повномасштабного вторгнення РФ фіксуємо III низхідний тип відтворення населення при природному та механічному скороченнях. В розрізі територіальних громад Вижницького району переважає цей же тип при різних варіаціях підтипів (переважання природного приросту, чи міграційного притоку). Найпозитивніші тенденції спостерігаємо у Вижницькій та Берегометській громадах, де на фоні якісних суспільно-географічних зрушень сформувалися сприятливі умови для демографічного розвитку.

## ЕЛЕКТОРАЛЬНА ПОВЕДІНКА НАСЕЛЕННЯ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Іван КОСТАЩУК, Назарій ЗМІЙОВСЬКИЙ*

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича  
Чернівці, Україна

**Abstract.** *The spatial features of the formation of electoral opinion have been determined, thanks to a comprehensive study of the structural and spatial organization of the postmodern electorate of Chernivtsi region. In the context of new administrative and territorial units, the patterns of voter behavior and the transformation processes that have occurred with them since the beginning of the 21st century have been considered.*

**Key words:** *voter, presidential elections, electoral space, electoral behavior, Chernivtsi region.*

Сучасне становлення демократії в суспільстві потребує від кожного громадянина власної відповідальності за життя країни, а також активної позиції в політичних і громадських процесах. На сьогодні, коли наше українське суспільство перебуває в складних умовах існування, досить важливим є дослідження електоральної поведінки населення, яка найістотніше впливає на перспективи формування продуктивного громадянського суспільства у державі.

Вибори – встановлена законодавством державно-правова процедура, під час якої відбувається процес висунення і обрання своїх представників, котрі будуть виконувати визначені громадські функції. Розрізняють вибори президентські, парламентські та муніципальні [1].

У 1991 році в Україні сталася перша політична хвиля, яка була спричинена проголошенням незалежності держави. Тодішні патріотичні настрої в нації допомогли українським політичним силам, на чолі з Леонідом Кравчуком, перемогти в усій державі [3]. Чернівецька область також підтримала його кандидатуру, і його перемогу зафіксували практично в кожному районі області.

Під час виборчих кампаній 1995 та 1999 років, відношення Чернівецької області до політичних кандидатів було неоднорідним, незважаючи на перемогу Леоніда Кучми в обох виборах. Кількість виборців, які брали участь у голосуванні, та відсоток прихильників другого президента держави відрізнялися по регіону в цілому. Саме 1990-х роках більш ліві політичні партії отримали «прозелітів» серед малочисельної але чітко окресленої групи населення області.

Рік 2002 є періодом злиття правих та лівих орієнтацій, а піднесення центристської політики відбулося після з'явлення інноваційних правоцентристських опозиційних партій (блоків) і досягло піку під час виборів президента 2004 року.

Результати виборів в Чернівецькій області відображають окремі тенденції. Зокрема, на більшості виборчих дільниць області відзначається помітна перевага Віктора Ющенка, проте в районах зі значним числом румуномовного населення зафіксовано нижчі показники підтримки. Для прикладу, у громадах Красноільської, Петровецької, Тарашанської,